

TÉMAKÖRÖK

Társadalomismeret

1. Egyén és közösség

Az ember biológiai és társadalmi meghatározottsága. Különböző kultúrák emberképe.

Beilleszkedés a társadalomba. Szocializáció és identitás. Társadalmi szerepek. A szocializáció alapvető közegei: család, iskola, kortárs csoport, média. Konfliktus és konfliktuskezelés.

Kultúrák és közösségek. Sztereotípiák és előítéletek. Társadalmi értékrendek. A vallás jelentősége az egyén közösségi és magánéleti mivoltában.

Kulturális sokféleség. A világ vallásai.

Társadalmi együttélési szabályok. A társadalmi norma és normaátadás. A deviancia fogalma. A társadalmi normák szabályozó szerepe. Bűnözés és bűncselekmény.

Jogok és kötelességek. A gyermekek jogai, diákjogok és kötelességek. A közélet és magánélet határai. A média felelőssége a közélet és magánélet megközelítésében. A közélet etikája.

Az ifjúság sajátos helyzete a társadalomban. Mentálhigiénés problémák és beilleszkedési zavarok a felnőtté válás életszakaszában. A munkába lépés életszakasza.

2. A társadalmi viszonyok

A család fogalma és funkciói. Családi szerepek. Nemzedékek együttélése. Nők és férfiak a társadalomban: a két nem viszonyának változásai.

Az iskola társadalmi szerepe. Az iskolai tudás jellegének átalakulása. Az iskola közösségteremtő és szocializációs funkciói.

Az életmód fogalma és elemei. Fogyasztói magatartás. Lakóhely, étkezési és öltözködési szokások. Munkaidő, szabadidő.

A helyi társadalom. A nemzet politikai és kulturális fogalmai. A magyar nemzettudat sajátosságai. A hazafiság történelmi példái. A nemzetiség fogalma. Magyarországi nemzetiségek. A roma népesség helyzetének sajátosságai.

A társadalom rétegződése életkor, nemek, műveltség, vagyoni helyzet, foglalkozás, településformák, etnikum szerint. A magyarországi egyházak, vallási közösségek. Multikulturális társadalomszemlélet. Demográfiai viszonyok.

A társadalmi egyenlőtlenség. Méltányosság és igazságosság. A hátrányos helyzet fogalma. A hátrányos helyzet típusai: szegénység, testi és szellemi fogyatékoság. Karitatív tevékenység. Közösségi szolgálat, önkéntesség.

A szociológia tudománya. Tömegjelenségek. Tömeglélektan. A média hatása.

3. Állampolgári ismeretek

3.1. Jogi alapismeretek

Az alapvető emberi jogok. Egyéni és közösségi jogok. Gyermeki és diákjogok. Állampolgári köteleességek.

A politika fogalma. Magánérdek és közérdek. A demokratikus társadalmi és állami berendezkedés. A demokratikus közélet fő jellemzői. A hatalommegosztás elve.

Magyarország alaptörvénye. A törvényhozó hatalom rendszere. A végrehajtó hatalom rendszere. A köztársasági elnök szerepe. Politikai pártok.

A bírászkodás rendszere Magyarországon. Jogi alapismeretek: jogsérelem, jogorvoslat. A rendőrség jogai és kötelezettségei.

3.2. Intézményrendszer

Az önkormányzatiság fogalma. A helyi önkormányzatok szervezete és működése. A közigazgatás rendszere. A civil társadalom szervezetei.

Az Európai Unió kialakulása és céljai. Az Európai Unió alapintézményei.

3.3. Ügyek intézése

Állampolgári dokumentumok: személyi igazolvány, lakcímkártya, diákigazolvány, útlevel, adóazonosító, taj-kártya, jogosítvány.

4. Jelenismeret – Társadalmi világrend az ezredforduló után

4.1. Az életmód

A gazdasági növekedés dilemmái. A demográfiai folyamatok ellentmondásai.

4.2. Kultúra és globalizáció

A globalizáció folyamata. A fogyasztói társadalom válsága. A munka világának átalakulása. Az információs társadalom kialakulása. Az élethosszig tartó tanulás. A nemek közötti viszony és a család kulturális, gazdasági és társadalmi funkcióinak átalakulása.

4.3. A növekedés határai

A fenntarthatóság elvei. A technikai civilizáció és a gazdasági növekedés hatása a természeti környezetre. A demográfiai robbanás társadalmi és gazdasági okai. A népesség csökkenése és az elöregedés hazánkban és más európai országokban. A környezetkímélő magatartás elterjedését ösztönző, illetve gátló tényezők.

5. Gazdasági és pénzügyi ismeretek

5.1. A gazdasági környezet

A gazdaság alapintézményei, törvényszerűségei és gazdasági szereplői. A tulajdonformák. A vállalkozási formák fő jellemzői.

5.2. Az állam gazdasági szerepvállalása

Az állam gazdasági szerepvállalása. Állami költségvetés. Adópolitika. Az állam piaci és nem piaci feladatai. Az újraelosztási rendszerek.

A fő makrogazdasági mutatók. A gazdasági növekedés, stagnálás, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció, külső és belső egyensúly.

Az Európai Unió fő gazdaságszervező elvei (szabad munkaerő- és tőkeáramlás, egységes valuta).

5.3. Pénzügyi ismeretek

A pénz fogalma, szerepe, funkciói. A nemzetközi és a hazai bankrendszer. Pénzügyi tranzakciók. Hitel (kamat, futamidő, fedezet, saját erő). A pénzpiac fogalma. Az ár-bér spirál folyamata.

5.4. A munka világa; Fogyasztó a piacgazdaságban

A munkaviszony. Munkaadók és munkavállalók jogai és kötelezettségei. Hazai és nemzetközi munkaerő-piaci elvárások. Az adózás. Felkészülés a munkaerőpiacra való kilépésre: önéletrajz, motivációs levél. Az állásinterjú. Fogyasztás, beruházás, megtakarítás a háztartásban. A megtakarítás formái. A megfontolt hitelfelvétel. A fogyasztó jogai. A